

Lichaam – groep 5

Thema	Lichaam, uiterlijk, gevoelens
Groep	5
Verdeling	Het thema Lichaam bestaat uit 8 lessen, verdeeld over de schooljaren 5 en 6. U vindt in dit deel de eerste 4 lessen.

Vooraf

In deze lessenserie vindt u een aantal lessen voor het aanleren van onderstaande woordenschat en zinnen. U kunt deze woordenschat en zinnen deels ook zelfstandig online laten oefenen met o.a. het Elena-pakket (onder- en middenbouw). U kunt [de flitskaarten](#) per thema downloaden.

Lessen groep 5 en 6, thema lichaam:

Doelen	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen leren zeggen hoe ze zich voelen door de desbetreffende woorden apart en in eenvoudige zinnen te oefenen. - De leerlingen leren de lettercombinatie kennen 'pf' voor Nederlands p
Woordenschat (selecteren naar keuze)	<ul style="list-style-type: none"> - <i>der Arm, das Bein, der Bauch, die Nase, der Fuß, das Knie, das Auge, der Kopf, die Hand, das Ohr, das Haar, der Mund, die Ärztin, die Zähne, die Finger, die Zehen, die Zunge, die Kopfschmerzen, die Bauchschmerzen, die Halsschmerzen, die Ohrenschmerzen. die Krankenschwester/der Krankenpfleger</i> - <i>krank, gesund, traurig, froh, gut, schlecht, sauer, glücklich, froh, schnell, langsam, laut und leise, fantastisch, super</i> - <i>husten, niesen, sagen, flüstern, weinen, lachen, singen</i>
Materiaal	<ul style="list-style-type: none"> - Werkbladen (einde document) - U vindt de dialogen in Elena middenbouw, thema 2 - U vindt de tekst van de liedjes aan het einde van dit document.
Online (zie lessen)	<p>Het Elena-pakket heeft verschillende oefenvormen die de leerlingen ook zelfstandig kunnen doen: match, memory, flitskaarten. U kunt per les een type oefening laten doen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elena onderbouw, thema 3 (lichaamsdelen) - Elena middenbouw, thema 2 (lichaamsdelen)

Overzicht lessen

1	<ul style="list-style-type: none"> - Hoofd, schouders, knie en teen - Spiegeltje, spiegeltje aan de wand - Waar heb je pijn? 	3	<ul style="list-style-type: none"> - Lied - Smileys - Hoe voel je je?
2	<ul style="list-style-type: none"> - Aua, aua - Lied 	4	<ul style="list-style-type: none"> - Collage - Stemningsbarometer - Mir ist schlecht - Spiegeltje, spiegeltje aan de wand

Lichaam – groep 5

Les 1

Hoofd, schouders, knie en teen

U zingt samen met de leerlingen het bekende liedje zingen *Kopf, Schultern, Knie und Zeh'n*. Voor de melodie verwijzen we u graag naar het videoplatform Youtube. Er bestaan heel veel liedjes voor het aanleren van de lichaamsdelen (die wat moderner en swingender zijn), o.a. [Wackel mit dem Po](#) en de [Körperteile Blues](#) (zie les 1, thema sport). Een bekend rijmpje is [Punkt, Punkt, Komma, Strich](#). U vindt de teksten van deze liedjes aan het einde van dit document.

Kopf, Schultern, Knie und Zeh'n, Knie und Zeh'n.
Kopf, Schultern, Knie und Zeh'n, Knie und Zeh'n.
Augen, Ohren, Nase, Mund.
Kopf, Schultern, Knie und Zeh'n, Knie und Zeh'n.

Herhaal de lichaamsdelen. U kunt daarvoor flitskaarten gebruiken of u laat de kinderen online oefenen/herhalen (in [thema 3](#) van Elena onderbouw worden de lichaamsdelen geoefend).

Spiegeltje, spiegeltje aan de wand

Doe dan een spelletje. De basisregel is dat de kinderen moeten wijzen naar het lichaamsdeel dat u noemt (en niet per se het lichaamsdeel dat u aanwijst). Alle kinderen gaan staan. U wijst naar een lichaamsdeel, bijvoorbeeld uw buik, en zegt 2 maal *Aua, Aua, ich habe Bauchschmerzen*. De kinderen doen (en zeggen?) u na. Dit doet u met de lichaamsdelen: *der Bauch, der Hals, der Zahn, das Knie*. Dan wijst u naar bijvoorbeeld uw neus, maar zegt 2 maal *Aua, Aua, ich habe Knieschmerzen*. De kinderen moeten naar hun knie wijzen (wat u zegt), en niet naar hun neus (die u aanwijst). Wie het fout doet, gaat zitten. Wie blijft als laatste staan?

Waar heb je pijn?

Laat de kinderen de nieuwe woorden voor pijn oefenen: *die Kopfschmerzen, die Bauchschmerzen, die Halsschmerzen, die Ohrenschmerzen*. Speel dan een dialogetje met een handpop/beer: *Wo hast du Schmerzen? Wo tut es weh?* Beer antwoordt met

- aanwijzen van het lichaamsdeel en zeggen: *Hier!* en/of
- noemen van het lichaamsdeel

Vraag dan een aantal kinderen waar ze pijn hebben. Wat drama erbij mag! (Zie verder les 2.)

Lichaam – groep 5

Afsluiting

Laat de kinderen [online](#) de lichaamsdelen oefenen. U kunt per les een spelletje van het type memory, match en flitskaarten kiezen.

Les 2

Aua, aua!

U introduceert in de oefendialogen de zinnen *Waar doet het zeer? Waar heb je pijn?* Werk samen met een kind (als model). Het kind is patiënt en u bent de dokter (en verbindt de patiënt met toiletpapier). Voer een van de volgende gesprekjes:

Dialoog 2.2.1	Dialoog 2.2.2	Dialoog 2.2.3
<i>Wo hast du Schmerzen? Ich habe hier Schmerzen. Wie fühlst du dich jetzt? Ich fühle mich schon besser!</i>	<i>Wo hast du Schmerzen? Mir tut der Arm weh. Wie fühlst du dich jetzt? Ich fühle mich schon besser!</i>	<i>Wo hast du Schmerzen? Ich habe Kopfschmerzen. Wie fühlst du dich jetzt? Ich fühle mich schon besser!</i>

U kunt vervolgens het gesprek nog een aantal malen voeren met individuele kinderen of de kinderen in paren laten werken, afhankelijk van de klas. Controleer of de kinderen goed gewerkt hebben door enkele paren een dialoog te laten voeren.

Lied

Kies een van de liedjes uit les 1.

Afsluiting

Laat de kinderen [online](#) de lichaamsdelen oefenen in een van spelvormen memory, match en flitskaarten). Ze kunnen ook wat [nieuwe woorden](#) leren (Üben mit Worten).

Les 3

Zing het eerste lied uit les 1 nog een keer maar vervang bij de tweede keer bijvoorbeeld het woord *Kopf* door een ander woord, bijvoorbeeld *Bauch*. Vervang de derde keer het woord *Schulter* door *Finger*, en de vierde keer *Knie* door *Zunge*. Wie wijst alle lichaamsdelen goed aan?

Bauch, Finger, Zunge und Fuß

Bauch, Finger, Zunge und Fuß

Ohren, Augen, Nase und der Mund

Bauch, Finger, Zunge und Fuß

Lichaam – groep 5

Smileys

Maak een tabel met 3 smileys. Laat de kinderen in het Nederlands antwoorden op de vraag hoe het gaat. Herhaal in het Duits (de zinnen met) de woorden *traurig, (nicht) gut, krank, übel, sauer, ich habe Schmerzen, der Arm tut (mir) weh*. U kunt eventueel de woorden eronder schrijven.

Wie geht es?

gut/super

nicht gut /schlecht /traurig/übel

sauer / ich habe Kopfschmerzen / mir tut der Arm weh.

Hoe voel je je?

Verdeel smileys in de klas, u hebt die waarschijnlijk op school al eens verzameld. Vraag dan een van de kinderen? *Wie geht es?* De kinderen geven een bij de smiley passend antwoord. U doet dit eerst een aantal keren voor. Laat de kinderen rondlopen. Roep stop. De kinderen die het dichtst bij elkaar staan, vormen een paar en voeren een gesprekje.

- *Wie geht es?*
- *Gut / super /sauer / etc.*

Afsluiting

De leerlingen kunnen online de lichaamsdelen oefenen: [deel 1](#) en [deel 2](#).

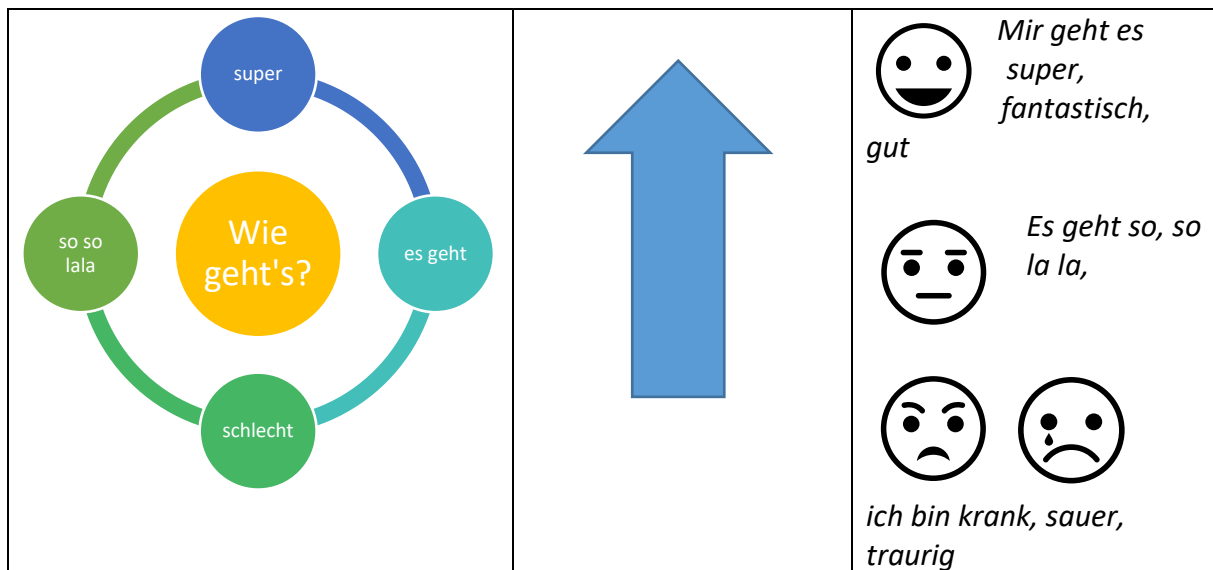
Les 4

Collage

U kunt de leerlingen een collega laten maken met gezichtsuitdrukkingen (foto's uit tijdschriften bijvoorbeeld – zie les 1, de video). U kunt de gevoelens benoemen / erbij schrijven.

Stemmingsbarometer

Voor deze activiteit maakt u een eenvoudige stemmingsbarometer (een beetje à la Facebook). U hebt nodig een A4 met een wijzer (zie onder). Kies ook internationale woorden die overeenkomen met de moedertaal (super, fantastisch). U hebt wat foto's van mensen en laat de stemming zien. U meet de stemming van de klas. *Wie geht es?* (Breed het uit met wat de kinderen van school vinden: *toll – doof, interessant – langweilig*)

Oefen de woorden door de pijl (wijzer) van de barometer te verschuiven. Hoe gaat het? Verduidelijk dan op het bord/met woordkaarten de tegenstellingen blij – verdrietig, goed – slecht, lekker – ziek, gelukkig – boos, leuk – stom, interessant - saai. Kinderen komen naar voren en zeggen/laten zien hoe het gaat.

Laat daarna telkens een kind bij u komen en fluister het kind een woord in het oor. Deel zo alle woorden uit. De kinderen die u een woord heeft gegeven moeten door de klas lopen en een partner zoeken door die een high five te geven. Dan noemen ze beide hun woord. Vormen ze een paar? Dan mogen ze blijven staan. Vormen ze geen paar? Dan moeten ze verder zoeken. Om het makkelijker te maken, kunt u ook woordkaarten uitdelen als houvast voor de kinderen. Speel dan eventueel een tweede ronde zodat alle kinderen aan de beurt komen. U laat de leerlingen dan later in groep 7 en 8 zelf een barometer maken.

Mir ist schlecht

Lees het gesprek 2.4.1 twee keer voor, de laatste keer zin voor zin. Vraag de kinderen de zinnen te herhalen. Oefen dan het gesprek in tweetallen.

Dialog 2.4.1

- Guten Tag, Frau Doktor!
- Hallo, Elena! Wie fühlst du dich?
- Mir ist schlecht.
- Wo hast du Schmerzen?
- Ich habe Halsschmerzen.
- Ich gebe dir Tropfen. Dann geht es dir schnell wieder besser.
- Dankeschön

Lichaam – groep 5

Spiegeltje, spiegeltje aan de wand

Met deze activiteit uit les 1 herhaalt u de woorden/zinnen die pijn uitdrukken (*ich habe Kopfscherzen, mir tut der Arm weh*).

Afsluiting

Laat kinderen nog een keer online de lichaamsdelen oefenen: [deel 1](#) en [deel 2](#).

Lichaam – groep 5

Lied Wackel mit dem Po

Wackel mit dem Po!
Winke winke winke!
Wackel mit dem Po!
Wunderbar!
Ja so!

Hände hoch!
Händer runter!
Hoch! Runter!
Frisch und munter.

Beug dich nach vorn.
Beug dich nach hinten.
Nach vorn. Nach hinten.
Nach links. Nach rechts.

Toll! Super!

Wie deine Hüften.
Klatsch in die Hände.

Lichaam – groep 5

Körperteile Blues

Luisteropdracht: welke twee lichaamsdelen hebben de leerlingen niet gehoord?

Kopf – Haare – Auge - Nase- Mund – Ohr – Rücken - Zähne – Hals -Schulter – Arm- Hand -
Bauch – Brust – Finger - Hüfte – Bein - Fuß

Das geht von **Kopf** bis **Fuß**.

Eine **Hand** zum Gruß.

Und noch 'ne Hand zum Gruß.

Wir machen winke winke winke winke.

Winke winke winke für den Körperteil Blues.

Ganz oben ist der Kopf.

Und auf ihm sind die **Haare**.

Wir sehen mit dem **Auge**.

Und riechen mit der **Nase**.

Darunter ist der **Mund**.

Wir hören mit dem **Ohr**.

Und haben achtundzwanzig **Zähne**.

Wir singen jetzt im Chor.

Der Kopf sitzt auf dem **Hals**.

Daneben ist die **Schulter**.

An ihr ist der **Arm**.

Und guckst du an ihm runter.

Ist da die Hand mit ihr reibt man sich den **Bauch**.

Darüber ist die **Brust**.

Jetzt singen alle laut.

Wir wackeln mit der **Hüfte**.

Und zappeln mit dem Fuß.

Der hängt unten am **Bein**.

Genauso soll es sein..

Lichaam – groep 5

Punkt, Punkt, Komma, Strich

Punkt, Punkt, Komma, Strich,
fertig ist das Mondgesicht.
Oben kommen Haare dran,
Ohren, dass er hören kann,
Hals und Bauch hat er auch,
Arme noch und Beine dran,
fertig ist der kleine Mann!